

Голові спеціалізованої вченої ради
ДФ 20 051.065
Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника,
доктору економічних наук,
професору Благуну Івану Семеновичу
(76018, м. Івано-Франківськ,
вул. Шевченка, 57)

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора економічних наук, професора, заступника директора з наукової роботи ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України **Сторонянської Ірини Зеновіївни** на дисертацію **Гавдей Світлани Володимирівни** «Організаційно-економічне забезпечення розвитку туристичного сектору в умовах пандемії», подану на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 Економіка

Актуальність теми. Швидке глобальне поширення COVID-19 призвело до того, що на початку 2020 року більшість країн прийняли рішення закрити свої кордони, дозволяючи лише необхідні подорожі, і ввели регіональні та місцеві обмеження. Для підприємств у галузі туризму це стало особливо серйозним випробуванням. Необхідно було оперативно розробити та впровадити протоколи безпеки, щоб стримати поширення вірусу.

У більшості країн, включаючи Україну, поєднання тимчасового тиску та великої невизначеності призвело до введення обширних обмежень, які були необхідними, але не завжди враховували особливості діяльності окремих галузей, зокрема туристичного сектора. Для підтримки відновлення та трансформації цього сектору в Україні потрібно було розробити комплексний механізм організаційно-економічної підтримки його розвитку, що підтверджує актуальність даної теми.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.
Актуальність роботи підтверджується її зв'язком з науковими

дослідженнями Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, зокрема, науково-дослідною темою «Моделювання процесів управління в соціально-економічних системах» (номер державної реєстрації 0113U005083, 2013–2027 рр.), де авторкою розроблено та реалізовано модельний конструкт економічного розвитку туристичного сектору України в умовах пандемії.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Наукові положення, які були висвітлені у дисертації, були вивчені і обґрунтовані досить докладно, що підтверджується структурою та змістом дослідження. Аргументованість та достовірність висновків і рекомендацій визначається сукупністю наукових результатів, які базуються на глибокому аналізі фахової літератури, включаючи роботи вчених з інших країн, фактичних та статистичних даних. Таким чином, науковим положенням, висновкам і рекомендаціям поданої на захист дисертації Гавдей Світлани Володимирівни притаманний належний рівень обґрунтованості, що підтверджується вдало використаним системним підходом до застосування сучасних методів наукових досліджень у роботі.

Достовірність результатів і новизна досліджень, повнота їх викладу в опублікованих працях. Достовірність результатів дослідження забезпечується завдяки обґрунтуванню авторських тверджень та використанню різноманітних методів наукового аналізу, включаючи загальні та спеціалізовані методи економічних досліджень.

Підтвердженням достовірності одержаних результатів дисертаційної роботи є їх апробація на міжнародних та всеукраїнських наукових конференціях, зокрема, V Міжнародній науковій конференції «Science and Global Studies» (Прага, 2020 р.), VI Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Управління інноваційним розвитком на макро-, мезо- та мікрорівнях» (Одеса, 2021 р.), X Всеукраїнській науково-практичній конференції «Моделювання економіки: проблеми, тенденції,

досвід» (Львів, 2022 р.), VIII Міжнародній науково-методичній конференції «Математичні методи, моделі та інформаційні технології в економіці» (Чернівці, 2023 р.).

Наукова новизна отриманих результатів визначається у дослідженні та обґрунтуванні теоретико-методологічних та науково-практичних аспектів реалізації механізму організаційно-економічного забезпечення розвитку туристичного сектору в умовах пандемії, а саме:

удосконалено:

– теоретичні підходи до розкриття сутності поняття «туристичний сектор»;

– методичне забезпечення щодо структуризації чинників розвитку туристичного сектору з врахуванням їх регіональної інтерпретації та впливу пандемічних умов;

– модельний конструкт забезпечення розвитку туристичного сектору України в умовах пандемії за допомогою кластерного та дискримінантного аналізу;

– механізм організаційно-економічного забезпечення розвитку туристичного сектору в умовах пандемії;

набули подальшого розвитку:

– методичний підхід до організаційно-економічного забезпечення розвитку туристичного сектору;

– пропозиції щодо врахування зарубіжного досвіду впливу пандемії на туристичний сектор в українських реаліях;

– економіко-статистичний підхід до аналізу традиційних, регіональних та новітніх чинників розвитку туристичного сектору України;

– інструментарій організаційно-економічного забезпечення розвитку туристичного сектору.

Значення роботи для науки і практики та шляхи використання результатів дослідження. Дисертаційна робота Гавдей Світлани

Володимирівни є завершеним науковим дослідженням, виконаним на належному рівні. Структура плану логічна й гармонійна. Наукові положення, розробки, ідеї, висновки та рекомендації містять наукову оригінальність та цінність. За результатами дослідження авторкою опубліковано 10 наукових праць, серед них: 6 наукових статей (з них 5 – у фахових виданнях України, 1 – у наукових виданнях інших держав); 4 – публікації в наукових конференціях. Загальний обсяг публікацій – 4,69 друк. арк., у тому числі автору належить – 4,25 друк. арк. Стосовно статей, які були спільними з іншими авторами, то внесок авторки вказано у переліку публікацій.

Авторкою здійснено дослідження чинників розвитку туристичного сектору в умовах пандемії за допомогою методів дедукції, аналізу та групування. На підставі використання рядів динаміки та статистичного групування проведено аналіз показників розвитку туристичного сектору України. За допомогою системного та структурного аналізу сформовано механізм організаційно-економічного забезпечення розвитку туристичного сектору України в умовах пандемії.

Практичне застосування отриманих результатів полягає у використанні теоретико-методологічних та практичних пропозицій для формування державних та регіональних програм розвитку туристичного сектору, а також для покращення господарської діяльності туристичних підприємств. Окремі результати дисертаційної роботи, які описують пандемічні умови діяльності туристичної галузі, впроваджено у господарську діяльність ТОВ «Фірма «Надія» (довідка № 01-6/107 від 08.08.2023 р.). Теоретичні та практичні рекомендації дослідження застосовані під час навчального процесу при викладанні курсів «Моделювання економіки», «Логістичні системи», «Прогнозування економічних процесів», «Менеджмент», «Маркетинг» Прикарпатського

національного університету імені Василя Стефаника (довідка № 03.04-29/09 від 03.08.2023 р.).

Оцінка оформлення дисертації. Дисертаційна робота оформлена згідно із чинними вимогами МОН України. Зміст дисертації розкриває повністю мету, предмет та завдання, які були поставлені в процесі проведення дослідження. Дисертаційна робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Робота містить 20 таблиць, 26 рисунків, 3 додатки. Список використаних джерел складається з 160 найменувань на 17 сторінках. Додатки розміщені на 11 сторінках.

Відповідність тексту дисертації вимогам академічної доброчесності. Аналіз тексту дисертацій, а також публікацій авторки за темою дисертації свідчить про відсутність ознак порушення авторкою вимог академічної доброчесності. В дисертаційній роботі і публікаціях наявні посилання на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень та інших відомостей, дотримано вимоги норм законодавства про авторське право, а також надано достовірну інформацію про результати наукової діяльності, використані методики досліджень і джерел інформації. В дисертаційній роботі Гавдей Світлани Володимирівни не виявлено ознак академічного плагіату.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації. Відзначаючи актуальність обраної здобувачкою теми, наукову новизну результатів дисертаційної роботи, їх достовірність та повноту викладу в опублікованих працях, варто вказати і на наявність в роботі Гавдей Світлани Володимирівни дискусійних положень та певних недоліків. Суть основних з них полягає в наступному:

1. Авторкою у п. 1.1 «Теоретичні підходи до розкриття сутності, інституційних важелів та чинників забезпечення розвитку туристичного сектору» використано проведений іншим дослідником PEST-аналіз

тенденцій розвитку туристичних кластерів (с. 33). На нашу думку, доцільно було провести самостійно такий вид аналізу та використати власну методику та критерії оцінювання чинників впливу.

2. У п. 1.3 «Уроки пандемії COVID-19 для туристичного сектору» доцільно, окрім біофізичних, економічних, соціальних та політичних змін, які пов'язані з туризмом і кліматом (с. 57) варто виділити також екологічні та історичні зміни.

3. Доцільно у п. 2.2 до рис. 2.1. «Модель формування новітніх чинників розвитку туристичного сектору» деталізувати складові кожного чинника.

4. У п. 2.3 таблицю 2.1 «Показники для аналізу чинників розвитку туристичного сектору України» доречно подати у додатки, оскільки її обсяг перевищує одну сторінку.

5. В табл. 3.1 «Економічне та організаційне забезпечення розвитку європейського туристичного сектору» незрозумілою є вибірка масиву даних. Доцільно було вказати джерело інформації.

Однак, вказані зауваження суттєво не впливають на загальну високу позитивну оцінку роботи Гавдей Світлани Володимирівни, виконану на належному теоретико-методологічному і методичному рівні, а значна їх частка має сприйматися радше як напрямки для подальших наукових пошуків.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК

Дисертаційна робота Гавдей Світлани Володимирівни на тему «Організаційно-економічне забезпечення розвитку туристичного сектору в умовах пандемії» є самостійним завершеним науковим дослідженням, виконаним на актуальну тему, яка характеризується новизною одержаних результатів і висновків, має теоретичне та практичне значення.

Аналіз змісту дисертації та основних опублікованих робіт Гавдей Світлани Володимирівни дозволяє зробити висновок про те, що визначені

здобувачкою завдання дослідження осмислені, ретельно опрацьовані і вирішені на високому теоретико-методологічному рівні. Сукупність одержаних результатів забезпечує вирішення важливої наукової і практичної проблеми, пов'язаної з формуванням та реалізацією організаційно-економічного інструментарію забезпеченню розвитку туристичного сектору в умовах пандемії та відповідає спеціальності 051 Економіка.

За змістом і оформленням дисертаційне дослідження відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р. (зі змінами від 21.03.2022 р. № 341), вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом МОН України від 12.01.2017 р. № 40 (зі змінами), а її авторка Гавдей Світлана Володимирівна, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 Економіка.

Офіційний опонент

доктор економічних наук, професор,
заступник директора з наукової роботи
ДУ «Інститут регіональних досліджень
імені М.І. Долишнього НАН України»

Ірина СТОРОНЯНСЬКА

10.11.2023